

روزشمار

شنبه

۳۱ مرداد ۱۳۶۶

۲۶ ذیحجه ۱۴۰۷

۲۲ اوت ۱۹۸۷

۴۶۲

پس از یک هفته آرامش در منطقه عملیاتی نصر ۷، [ر . ک . به : ۱۳۶۶/۵/۱۳ تا ۱۳۶۶/۵/۲۳] بامداد امروز دشمن به منظور تقویت خط دفاعی و بهبود موقعیت خود در بین ارتفاعات دوپازا و بلفت عراق^(۱) ضمن انتقال امکانات و نیروهای گارد ریاست جمهوری به منطقه، مواضع نیروهای خودی را پس از اجرای آتش تهیه سنگین، مورد حمله قرار داد ولی با وجود برخورداری از پشتیبانی زمینی و هوایی، موفقیت قابل ذکری به دست نیاورد.^(۲) در این درگیری، با آتش توپخانه خودی دو دستگاه تانک و چندین خودرو دشمن آتش گرفت و منهدم شد. همچنین ستاد کل سپاه پاسداران اعلام کرد: «در این حمله، یک فروند هلی کوپتر توپدار عراقی با آتش پدافند هوایی سرنگون و خلبان آن کشته شد.»^(۳)

۴۶۳

خبرگزاری جمهوری اسلامی در دو گزارش جداگانه از استان‌های ایلام و باختران، تحرکات و تعرضات عراق در یک ماه اخیر در مناطق مرزی این دو استان را تشریح کرد. در گزارش این خبرگزاری از استان ایلام، آمده است: در اولین روزهای مردادماه، ارتش عراق به منظور به دست آوردن برتری‌های نظامی و نیز کسب موقعیت استراتژیکی - در صورت برقراری آتش‌بس سازمان ملل بین دو کشور - با استفاده از تیپ ۱۴ پیاده کماندویی و ۱۲ گردان توپخانه از سپاه‌های دوم و چهارم، ارتفاعات غرب "میمک" را مورد هجوم قرار داد. نبردهای سنگین منطقه میمک و عملیات "نصر ۶" - که در پاسخ به حملات عراق انجام شد - و نیز حملات پی‌گیر هوایی دشمن بر مناطق پشت جبهه به‌خصوص بخش "صالح‌آباد"، مردم ایلام را بیش از پیش از احتمال شروع بمباران‌های شهری هراسان کرده و در نتیجه به تخلیه کامل صالح‌آباد و روستاهای منطقه انجامید. از سوی دیگر، در مدت زمان درگیری‌های جبهه‌های استان ایلام، یکبار دیگر مردم استان ایلام عملاً حمایت کامل خود را از رزمندگان اسلام اعلام داشتند و با ارسال کمک‌های بی‌شمار و یاری در امور مربوط به

جنگ و تخلیه مجروحان و پشتیبانی معنوی، نشان دادند که در پشت جبهه‌ها به وظیفه خطیرشان عمل می‌کنند. شروع حملات هوایی دشمن به مناطق کارگری و مسکونی در ماه گذشته، باعث شد تعدادی از مردم شهر ایلام وسایل زندگی خود را از شهر خارج کنند و در شهرها و اماکن امن دیگر موقتاً مستقر شوند. «^(۴)

خبرگزاری جمهوری اسلامی در گزارشی از مسایل و وقایع استان باختران نوشت: «این استان در مردادماه صحنه درگیری‌های مرزی فراوان با مزدوران بعثی بود و لیکن نیروهای اسلام ضمن دفع بیش از ۱۵ تک و پاتک دشمن، در مواضع پیشین مستقر هستند.» این خبرگزاری سپس نتایج وقایع جبهه‌های ایلام و باختران را چنین اعلام کرد: «در مجموع می‌توان گفت: جنگ در این منطقه به نفع نیروهای خودی بود، زیرا عراق تصمیم داشت تا هفدهم ژوئیه (۱۳۶۶/۴/۲۶) دو ارتفاع «ساوانپا» و «۴۰۲» و یک یال میمک را تصرف کند که برنامه‌اش ناتمام ماند. در این مدت، علاوه بر انهدام پنج فروند هلی‌کوپتر، دو فروند هواپیما و ۳۶ دستگاه تانک و نفربر، مقادیر قابل توجهی از سلاح و مهمات عراق به غنیمت نیروهای اسلام درآمد. در این مدت ضدانقلابیون در مناطق مرزی طی هفت عملیات، ۲۱ نفر را اسیر کرده و ۳۸ نفر را سر بردند.»^(۵)

۴۶۴

عراق با حمله به تأسیسات بندری و صنعتی «بندر امام خمینی»، حملات هوایی خود را علیه مراکز اقتصادی ایران شدت بخشید. در ساعت ۱۲:۳۰، دشمن با ۲۵ فروند هواپیما تأسیسات اسکله‌های تخلیه و بارگیری و راه‌آهن بندر امام خمینی، «شرکت پتروشیمی رازی» و یک کارخانه صنایع آلومینیوم را بمباران کرد که بر اثر آن، خسارات بسیاری به این مراکز وارد آمد و سه تن از کارکنان آنها نیز زخمی شدند.^(۶) با آتش پدافند هوایی مستقر در منطقه، یکی از هواپیماهای دشمن سرنگون شد.^(۷)

جنگنده اف. ۴ نیروی هوایی ج.ا.ایران

۴۶۵

جنگنده‌های نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در پاسخ به حملات هوایی دشمن به مراکز اقتصادی و صنعتی، تأسیسات صنعتی - نظامی و مجتمع کارخانه‌های دهوک، دربندیخان و العماره را به شدت بمباران کردند. در پی این بمباران‌ها^(۹) رادیو بغداد با افزایش ادعاهای خود مبنی بر حملات هوایی و توپخانه‌ای ایران به مناطق مسکونی عراق، به زمینه‌سازی برای آغاز مجدد حمله به شهرهای کشور پرداخت: «اگر ایران به گلوله‌باران بصره و دیگر اماکن مسکونی عراق ادامه دهد، باید بداند که صبر عراق اندازه دارد و به خاطر حفظ و حراست ملت و مرزهای کشور، از قدرت تخریبی و ویرانگر نیروهای نظامی خود در زمینه مقابله به مثل استفاده خواهد کرد.»^(۹)

۴۶۶

امروز در منطقه کردستان، سازمان مجاهدین خلق به دو پایگاه ارتش در منطقه سردشت حمله کرد و شماری از نیروهای خودی نیز با افراد دمکرات در سندهج درگیر شدند. همچنین یکی از فرماندهان سپاه آماری از حمله‌ها و تلفات نیروهای خودی و ضدانقلاب در کردستان را اعلام کرد. به گزارش قرارگاه حمزه (ع)، تعدادی از افراد سازمان مجاهدین خلق با پشتیبانی توپخانه عراق، به دو پایگاه ارتش در حوالی «بانی سبز» و «توتمان» از توابع سردشت حمله کردند که یکی از دو پایگاه سقوط کرد. در این حمله، سه تن شهید و چهار تن زخمی شدند و ده تن به اسارت درآمدند.^(۱۰)

حزب دمکرات کردستان، در ناحیه بانه با صدور اطلاعیه‌ای تلویحاً به راه‌زنی و اخاذی نیروهای خود اعتراف کرد ولی مدعی شد که این افراد وابسته به جمهوری اسلامی هستند! در بخشی از این اطلاعیه آمده است: «مدتی است افرادی از عوامل رژیم شب‌ها به منازل مردم ریخته و یا جاده‌ها را به کنترل خود درآورده و اقدام به اخاذی می‌کنند. علی‌رغم این که آنها خود را پیش‌مرگ حزب دمکرات معرفی می‌کنند، ولی پیش‌مرگ نیستند.» در پایان اطلاعیه از مردم خواسته شده است که با اطلاعات خود، حزب دمکرات را در شناسایی و مجازات این افراد یاری دهند!^(۱۱)

فرمانده سپاه ۱۱ امام حسن عسکری (ع) آمار حمله‌ها و تلفات نیروهای خودی و ضدانقلاب در استان کردستان را در پنج ماه اول سال ۱۳۶۶، به شرح زیر اعلام کرد:^(۱۲)

حمله به			عمل			سقوط پایگاه			تلفات خودی			تلفات دشمن			تعداد کمین		
پایگاه	شهر	تأمین	مینی گذاری	ترور	عملیاتی	مقاومت	شهید	مجرور	اسیر	کشته	مجرور	گشت	درگیری	پد	ضد انقلاب	خودی	
۵۹	۸	۱	۱	۱	۲	۱۱	۱۸۴	۱۹۷	۱۳۹	۱۰۷	۷۷	۴۸۷۹	۹۴	۶۸۵۷	۱۶	۱۷	

* تعداد کمین‌های بدون درگیری

در این گزارش آماری آمده است: «در مقایسه پنج ماهه اول سال ۱۳۶۶ با مدت مشابه سال گذشته، درگیری و کمین خودی علیه دشمن که منجر به درگیری شده‌است، فقط یک مورد کاهش داشته است. اقدامات دشمن در قالب کمین، مین‌گذاری، حمله به پایگاه و حمله به نیروهای تأمین، در سال ۱۳۶۶ پنج مورد بیش از سال ۱۳۶۵ بود. تعداد شهدای خودی در سال ۱۳۶۶ نسبت به سال قبل، ۶۳ نفر و تعداد مجروحین، ۲۹ نفر افزایش نشان می‌دهد. به تعداد اسراء نیز ۱۰۶ نفر اضافه شده است. تلفات دشمن در مجموع ۱۴ نفر کشته، دو نفر زخمی و ۳۶ اسیر نسبت به سال قبل افزایش داشته است. در همین مدت از تعداد تسلیمی‌های دشمن، ۲۹ نفر کم شده است. لازم به یادآوری است در همین مدت (سال ۱۳۶۶) ۴۸۷۹ مورد گشت و ۶۸۵۷ مورد کمین بدون درگیری توسط نیروهای خودی انجام شده است.» (۱۳)

۴۶۷

«علیرضا معیری» معاون سیاسی نخست‌وزیر در مورد روابط ایران با فرانسه، موضع‌گیری مطبوعات عراق علیه شوروی، حملات هوایی دشمن به تأسیسات اقتصادی - صنعتی کشورمان و سفر احتمالی دبیرکل سازمان ملل به تهران با روزنامه اطلاعات گفت‌وگو کرد. وی درباره رابطه با فرانسه گفت: «بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، فرانسه با پناه دادن به ضدانقلابیون فراری و بنی‌صدر و رجوی منافق، مأمن و پناه‌گاهی برای همه طیف‌های ضدانقلاب شد و در آن کشور به عنوان پناهنده تلقی شدند. پس از جنگ تحمیلی نیز ارسال وسایل پیش‌رفته نظامی و حمایت‌های سیاسی از رژیم عراق توسط دولت فرانسه، تأثیر بسیار سؤنی در روابط دو کشور گذاشت.»

معاون سیاسی نخست‌وزیر در مورد موضع شوروی در برابر مسائل خلیج فارس و انتقاد شدید مطبوعات عراق از این کشور گفت: «به نظر ما روس‌ها با احتیاط کامل با مسائل خلیج فارس برخورد می‌کنند و این قضایا عراق را واداشته است که در مطبوعات خود گله کنند که چرا روس‌ها موضع یک‌طرفه و یک‌جانبه به نفع آنها ندارند. در خلیج فارس به دلیل فشاری که از طرف آمریکا به عراق وارد آمده است و هراس از این که زدن کشتی‌ها توسط عراق منجر به درگیری ایران با آمریکا شود، به ناچار عراق مجدداً حملات خود را متوجه مراکز اقتصادی کشورمان کرده است.» وی سپس درباره احتمال سفر دبیرکل سازمان ملل متحد به ایران گفت: «ما قطع‌نامه‌های شورای امنیت را یک جانبه دیده‌ایم و متأسفانه جنبه بی‌طرفی را آنها رعایت نکرده‌اند، ولی مسئله دبیرکل را جدای از شورای امنیت می‌دانیم و همواره از گفت‌وگو با ایشان استقبال کرده‌ایم و اگر ایشان قصد سفر به ایران را دارند، ما حرف خاصی نداریم.» (۱۴)

۴۶۸

با نزدیک شدن غیر متعارف هواپیماهای امریکا به جزایر "تنب بزرگ" و "ابوموسی"، در این دو جزیره به مدت ۲۰ دقیقه وضعیت قرمز اعلام شد. گزارش رسیده حاکی است که تعدادی از هواپیماهای جنگنده امریکایی پس از برخاستن از ناو هواپیمابر "کانستیشن" در حالی که به طرف شارجه و دوبی در پرواز بودند، از حدی که برای نزدیک شدن به جزایر تنب بزرگ و ابوموسی معمولاً رعایت می‌کردند، گذشتند که بی‌درنگ وضعیت قرمز در این دو جزیره اعلام شد. (۱۵)

۴۶۹

پنجمین کاروان نفت‌کش‌های کوییتی با حفاظت ناوگان امریکا امروز بندر کویت را به سوی تنگه هرمز ترک کرد. رادیو امریکا در این باره گزارش داد: «کشتی‌های کوییتی و ناوهای اسکورت کننده که در آن چهار نفت‌کش کوییتی از جمله نفت‌کش "بریجتون" حضور دارند، اوایل وقت امروز آغاز شد. در مورد عزیمت این کاروان دریایی هیچ اعلامیه رسمی صادر نشده است، اما خبرنگارانی که سوار بر یک قایق اجاره‌ای در اطراف بندر کویت حاضر بودند، تأیید کردند که نفت‌کش بریجتون همراه با سه نفت‌کش دیگر از این بندر خارج شد. زمانی که نفت‌کش بریجتون و سه نفت‌کش دیگر از آب‌های ساحلی کویت خارج شوند، کشتی‌های جنگی امریکا به آنها ملحق خواهند شد و این کاروان دریایی را در سفر ۹۰۰ کیلومتری اش به خارج از خلیج فارس اسکورت خواهند کرد. انتظار می‌رود که یک رزم‌ناو امریکایی مجهز به هلی‌کوپترهای مین‌روب پیشاپیش این کاروان دریایی حرکت کند.» (۱۶)

هم‌زمان با عبور شناور آبی - خاکی "رایلی" امریکا از کانال سوئز که حامل قایق‌های مین‌روب می‌باشد، (۱۷) پنتاگون اعلام کرد: «شش کشتی مین‌روب عازم خلیج فارس می‌باشند. سه کشتی مین‌روب ۱۷۲ فوتی "استیم"، "کانکست" و "ابتهانی" دو روز پیش بنادر خود را ترک نمودند. «پنتاگون افزود: «سه کشتی مشابه دیگر، هم‌اکنون در اقیانوس اطلس منتظر اعزام به خلیج [فارس] هستند. ولی تاریخ حرکت آنها هنوز مشخص نشده است.» (۱۸)

۴۷۰

موقعیت مرحله اول عملیات مین‌روبی جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس، بازتاب گسترده‌ای در رسانه‌های خبری غرب داشته است. سردبیر تلویزیون بی. بی. سی. با اشاره به احتمال مین‌گذاری ایران در خلیج فارس، در پی توضیح دلیل عملیات مین‌روبی ناوگان نیروی دریایی ایران گفت: «از موقعی که رهبران سیاسی ایران از توانایی‌شان در مین‌گذاری منطقه مانند پاشیدن تخم در زمین، اظهار غرور می‌کردند و هشدار می‌دادند که خلیج فارس را می‌توان در صورت ضروری برای همیشه ناامن کرد، چند روزی بیش نمی‌گذرد، اما امروز شکارچی، شکاربان شده و هیچ‌کس این تغییر ناگهانی را باور نمی‌کند. ولی اگر ایرانی‌ها

مین‌ها را کار گذاشته بودند، چرا حالا آنها را از بین می‌برند؟ شاید به این خاطر که مین‌ها تأثیرشان را گذاشته‌اند. نگرانی ناشی از آنچه ایران در این منطقه انجام داده، کشورهای عرب خلیج فارس و واشنگتن را بر آن داشته است که بر عراق فشار بیاروند تا از حمله به نفت‌کش‌های حامل نفت ایران خودداری کند. چند هفته‌ای است که هیچ حمله‌ای صورت نگرفته؛ ایران می‌تواند امروز سعی کند با منهدم کردن مین‌ها، کمی تبلیغات برای خود به راه اندازد. «(۱۹) رادیو بی. بی. سی. نیز با اشاره به توافق اجتناب‌ناپذیر کشورهای اروپایی با اعزام مین‌روب به خلیج فارس، مین‌روبی ایران را در این آبراه جهت اثبات این مطلب دانست که نیاز به مداخله خارجی نیست: «از هنگامی که انگلیس تصمیم بر ارسال کشتی‌های مین‌روب به خلیج فارس گرفت تا به حال این دولت سعی بر آن داشته که کشورهای هم‌پیمان خود را وادار به پیروی از این کشور کند. در ایتالیا نیز دولت به خاطر عدم ارسال ناوهایش به خلیج فارس، تحت انتقاد روزافزون قرار دارد. به این ترتیب به نظر می‌رسید که نوعی عکس‌العملی جمعی اروپایی در این رابطه تقریباً غیر قابل اجتناب باشد. ایران نیز به نوبه خود توان مین‌روبی‌اش را به نمایش گذارد؛ غرض از این اقدام، ثبوت این مطلب بود که لزومی به مداخله خارجی نیست.» (۲۰)

در این حال، روزنامه «واشنگتن پست» دلیل اقدامات ایران را نیاز به صادرات نفت اعلام کرد و افزود: «ایران بر عکس عراق، به حمل نفت خود از طریق خلیج فارس نیاز مبرم دارد، زیرا عراق از طریق خطوط لوله، نفت خود را صادر می‌کند. علی‌رغم این که حضور نیروهای جدید خارجی در خلیج فارس عراق را از حمله به کشتی‌ها باز می‌دارد، ایران از این حضور استقبال نمی‌کند و می‌خواهد تنها کشور کنترل‌کننده در خلیج فارس باشد.» (۲۱).

۴۷۱

امروز شورای امنیت سازمان ملل برای دومین بار در طول هفته جاری در مورد چگونگی اجرای قطع‌نامه ۵۹۸ تشکیل جلسه داد. [ر. ک. به: ۱۳۶۶/۵/۲۹ - ۴۳۹] روزنامه «الخلیج» چاپ امارات، نوشت: «پنج کشور دائمی شورای امنیت، در نشست خود به‌طور اصولی هرگونه تجزیه‌ای در قطع‌نامه ۵۹۸ این شورا در خصوص جنگ ایران و عراق را رد کرده و بر حفظ کامل این قطع‌نامه تأکید کردند. همچنین این پنج کشور بر اهمیت به کارگیری کلیه تلاش‌ها به منظور اجرای فوری قطع‌نامه اخیر شورا تأکید کرده و حمایت کامل خود را از دبیرکل سازمان ملل و مساعی وی در جهت اجرای این قطع‌نامه اعلام داشتند و وی را مکلف به ادامه مأموریتش جهت اجرای تمامی این قطع‌نامه کردند.» (۲۵) روزنامه «لوموند» چاپ پاریس نیز سیاست جمهوری اسلامی ایران را در مورد فشارهای شورای امنیت، موفق و فعال ارزیابی کرد: «علی‌رغم این که شورای امنیت در پایان جلسه امروز موضع واحد اعضای شورا در قبال متن قطع‌نامه ۵۹۸ اعلام نمود، ولی به نظر می‌رسد که اوضاع به نحو

تعجب‌آمیزی در حال تحول یافتن است. ایران در حالی که به تنهایی تهدیدها و محکومیت‌های گوناگونی را متحمل شده، هم‌اکنون در حال خنثی کردن کوشش‌ها و فعالیت‌هایی است که اعضای شورای امنیت و به‌ویژه اعضای دائمی آن بر ضد این کشور [ایران] صورت داده‌اند. تهران با سماجت و روحیه شاد، سیاست به تعویق انداختن را دنبال می‌کند. تهران موفق شده است توجه قدرت‌های مهم را جذب کند، حال آن‌که خواست‌های عراق ظاهراً کنار گذاشته شده است. « (۲۳)

۴۷۲

“ شیخ صباح الاحمد “ معاون نخست‌وزیر و وزیر خارجه کویت، در آستانه تشکیل اجلاس فوق‌العاده وزیران خارجه کشورهای عضو اتحادیه عرب، از سرسختی ایران و ناامن بودن خلیج فارس و ناتوانی اعراب در حل این مسائل ابراز ناخشنودی کرد: « اعضای شورای همکاری خلیج [فارس] هرگونه امیدی را در جهت متقاعد ساختن ایران به پایان دادن به جنگ خلیج [فارس]، از دست داده‌اند. تمامی تلاش‌های کشورهای منطقه و تماس‌هایی که کشورهای عربی با دولت ایران برقرار کرده‌اند، همگی با شکست روبه‌رو شده‌است. ما کشورهای عضو شورای همکاری از این قضیه خسته شده‌ایم، زیرا هیچ‌کس در تهران حاضر به شنیدن حرف‌های ما نیست. از زمان کارگزاردن مین، خلیج فارس دیگر منطقه‌ای امن محسوب نمی‌شود. کشورهای اروپایی حیاتی بودن این منطقه را درک می‌کنند و بنابراین من حق مخالفت و یا پذیرفتن حضور مین‌روبهای این کشورها را در خلیج فارس ندارم، لکن معتقدم این حق آنهاست تا از منافع خود حمایت کنند. به‌ویژه آب‌های خلیج فارس بیش از یک ماهیت منطقه‌ای، از ماهیت بین‌المللی برخوردار است. « (۲۴)

همچنین “ زیدالرفاعی “ نخست‌وزیر اردن، امروز در دمشق با “ عبدالرئوف الکسم “ همتای سوری خود، دیدار و گفت‌وگو کرد. « خبرگزاری یونایتدپرس پس از اعلام این خبر افزود: « به نظر می‌رسد این ملاقات بخشی از تلاش‌های اردن جهت نزدیک ساختن صفوف اعراب و هم‌آهنگ ساختن مواضع آنها در قبال مسائل منطقه به‌ویژه اوضاع حساس در خلیج فارس و جنگ ایران و عراق باشد. « (۲۵)

۴۷۳

“ تورگوت اوزال “ نخست‌وزیر ترکیه، با تکرار ادعای سیاست بی‌طرفی کشورش در جنگ ایران و عراق، شدت گرفتن بحران در مناطق کردنشین ترکیه را متأثر از این جنگ دانست. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران از آنکارا، “ اوزال “ در یک مصاحبه مطبوعاتی تأکید کرد: « کشورهای دیگر منطقه نیز از رعایت اصول بی‌طرفی از جانب ترکیه در قبال جنگ ایران و عراق حمایت می‌کند و هرگونه تخطی از مواضع فعلی ترکیه در قبال جنگ،

کل منطقه را در آینده متضرر خواهد ساخت. وی افزود: «علاوه بر مسائل امنیتی، در بعد اقتصادی نیز طی دو سال گذشته به واسطه کاهش قیمت نفت در بازارهای جهانی و عدم امکان فروش اسلحه از جانب ترکیه به کشورهای در حال جنگ، حجم مبادلات اقتصادی این کشور با عراق و ایران کاهش یافته است. اوزال درعین حال تاکید کرد: «ترکیه همواره از اعتماد طرفین مورد اختلاف برخوردار بوده و با اجرای سیاست‌های بی‌طرفانه، از اتخاذ موضعی که می‌تواند این اعتماد را خدشه‌دار سازد، خودداری نموده است.» (۲۶)

«خلف اوغلو» وزیر خارجه ترکیه نیز در گفت‌وگو با روزنامه «ملیت» با اشاره به درک درست این کشور از مواضع جمهوری اسلامی ایران، عملکرد ایران در خلیج فارس را دفاعی خواند و افزود: «اظهارات مقامات ایرانی حاکی است که آن کشور خواهان گسترش جنگ در منطقه نیست و البته این نکته را هم در نظر داریم که ایرانی‌ها در مقابل تهدیدات سکوت نمی‌کنند و این‌جاست که نقش ترکیه در اوضاع فعلی منطقه آشکار می‌شود. تلاش آنکارا این است که سوء تفاهات ناشی از اظهارات مسئولان کشورهای منطقه را از بین برده و در حکم یک کشور بی‌طرف در نزدیک ساختن طرفین اختلاف کوشش نماید.» (۲۷)

۴۷۴

مجله «اکونومیست» چاپ لندن، در یک بررسی بدبینانه وضعیت ذخایر ارزی، روابط مالی - اقتصادی جمهوری اسلامی ایران با کشورهای دیگر، تورم داخلی و حملات هوایی عراق به تأسیسات نفتی کشور و تأثیر آن بر درآمدهای ایران را مورد بررسی قرار داد و اخذ وام از بانک‌های خارجی را یکی از راه‌های ترمیم اقتصاد ایران دانست. اکونومیست نوشت: «ذخیره ارزی کشور ایران همچنان روبه کاهش است. هزینه‌های جنگ تقریباً نیمی از تمام درآمدهای ارزی کشور و بیش از نیمی از بودجه سالانه دولت را به خود اختصاص داده است و تفاوت نرخ رسمی و نرخ آزاد ارز در ایران نشانه‌ای است از نابسامانی در اقتصاد. قطع روابط دیپلماتیک ایران و فرانسه به معنای آن است که بیش از یک میلیارد دلار که ایران ادعای مطالبه آن را از فرانسه دارد، پرداخت نخواهد شد و در عین حال بهای اتحاد با سوریه در پی عدم پرداخت صورت حساب خریدهای نفتی سوریه از ایران، همچنان روبه افزایش است. برخی از مقامات ایران از افزایش نرخ تورم اظهار نگرانی می‌کنند؛ به نظر می‌رسد که دولت از مبارزه با تورم قطع امید کرده و در چنین شرایطی از محدودیت‌هایی که در مورد اعتبارات اعمال می‌شود، کاسته و انتظار می‌رود هزینه اختصاص داده شده به طرح‌های عمرانی، به سرعت افزایش یابد. این‌که هزینه توسعه اقتصادی از چه محلی تأمین خواهد شد، هنوز مشخص نیست، مگر آن که دولت به طرح‌های خارجی رو بیاورد و در همین حال کسری بودجه بیش‌تری متحمل شود که در آن صورت نرخ تورم با سرعت بیش‌تری افزایش خواهد یافت.» این نشریه اقتصادی در مورد تأثیر حملات هوایی عراق بر اقتصاد ایران نوشت:

« حملات هوایی عراق علیه تأسیسات نفتی ایران و مشکلات فنی، تولید نفت ایران را در سه ماهه اول سال جاری محدود کرد. در پرداخت‌ها و تجارت خارجی هیچ نشانه‌ای از کاهش مشکلات پرداخت‌های خارجی ایران دیده نمی‌شود. بدهی‌های تجارتي ایران رو به افزایش است و با توجه به ادامه جنگ و بهای نسبتاً پایین نفت، احتمال می‌رود که وضع ارزی ایران به اندازه قابل ملاحظه‌ای بهبود نیابد. در کوتاه مدت بخش‌های نفت و پتروشیمی که سطح سرمایه‌گذاری در آنها افزایش می‌یابد، شاهد رشدی متوسط خواهند بود، اما چشم‌انداز تولید ملی کشور همچنان تاریک باقی خواهد ماند. هر نوع اختلال جدی یا طولانی در رفت و آمد خطوط کشتی‌رانی در خلیج فارس، صادرات و واردات کشور را به خطر می‌اندازد. در صورت استفاده اضطراری از راه‌های خاکی کشور، الگوی تجارتي کشور دست‌خوش تحول خواهد شد و در چنین شرایطی اقتصاد کشور از یک اقتصاد جنگی به یک اقتصاد تحت محاصره تبدیل می‌شود که ایران نظیر آن را از سال ۱۹۵۳ به این طرف شاهد نبوده است. » (۲۸)

روزنامه «نیویورک تایمز» نیز با اشاره به این‌که ایران از آرامش خلیج فارس برای افزایش صادرات نفت خود بهره می‌گیرد، نوشت: «صادرات نفتی ایران از سطح ۱/۶ میلیون به ۱/۸ میلیون بشکه در روز طی فصل بهار و به دو میلیون بشکه در روز، در حال حاضر رسیده است. این افزایش، روزانه دو تا هشت میلیون دلار، اضافه درآمد ارزی برای تهران به شمار می‌رود. » این روزنامه افزود: «صادرات نفت ایران در ماه اوت و سپتامبر سال گذشته به سبب حملات هوایی عراق به پایانه نفتی جزیره سیری، به حدود ۵۰۰ هزار بشکه در روز سقوط کرده بود. » (۲۹)

۴۷۵

روزنامه «سانفرانسیسکو کرونیکل» در زمینه تلاش چین برای فروش سلاح به ایران و واکنش آمریکا در این باره نوشت: «چین که از جانب ایالات متحده متهم به فروش موشک‌های ضدکشتی به ایران است، تحت فشار این کشور، برنامه گسترده ارسال تجهیزات نظامی به ایران را لغو کرد. » (۳۰)

در این حال، در یک گزارش پارلمانی آمریکا با اشاره به تلاش‌های ناموفق این کشور در جلوگیری از فروش اسلحه به ایران آمده است: «رسوایی «ایران گیت» به اعتبار تلاش‌های مزبور لطمه وارد کرده است، اما به هر حال جلوگیری از فروش اسلحه به ایران کار دشواری است زیرا چندین کشور، بعضاً به‌طور پنهانی، جنگ‌افزار به ایران می‌دهند. در چنین مواردی دولت آمریکا باید اقدامات تلافی‌جویانه به عمل آورد. برای مثال آمریکا تاکنون در انتقال تکنولوژی به چین مساعدت نموده است و اکنون باید چین را در مقابل انتخاب ادامه دریافت تکنولوژی یا فروش اسلحه به ایران، قرار داد. » (۳۱)

مجله "المستقبل" چاپ پاریس، در مقاله‌ای به قلم "عبدالکریم ابوالنصر"، با بررسی روابط ایران و غرب، به هماهنگی عملی قدرت‌های بزرگ برای رویاروی با انقلاب اسلامی و پایان دادن به جنگ اشاره کرد: «برای اولین بار از زمان تشکیل جمهوری اسلامی روابط بین ایران و کشورهای بزرگ بر سر یک راهی خطرناک و حساس قبول پایان جنگ یا تحمل فشار کشورهای جهان، قرار گرفته است: اول این‌که قطع‌نامه ۵۹۸ شورای امنیت برای اولین بار نشان‌دهنده پای‌بندی پنج کشور قدرت‌مند و سایر کشورهای جهان به ضرورت انجام تلاش برای خاتمه جنگ ایران و عراق و حال مسالمت‌آمیز اختلاف بدون وجود غالب یا مغلوب است که ایران با آن مخالفت می‌کند. دوم، برخوردی بین ایران، ایالات متحده، فرانسه و دیگر کشورهای غربی در آب‌های خلیج فارس و سایر جبهه‌ها شکل می‌گیرد. سوم: تبادل نظرهای سری بین چند کشور غربی به منظور تشکیل یک جبهه واحد علیه ایران در حال انجام است. چهارم: روابط ضعیفی بین ایران و اتحاد شوروی وجود دارد که تنها در صورت موافقت مقامات ایرانی با خاتمه جنگ با عراق و حل مسالمت‌آمیز اختلاف، ممکن است به روابطی ثابت و ریشه‌دار مبدل گردد. پنجم: رابطه‌ای طبیعی و عادی بین ایران و کشورهایی همچون چین، آلمان غربی و ژاپن وجود دارد، ولی چون تأثیر سیاسی این کشورها اندک است، این رابطه جهت حمایت از ایران در برابر فشارهای بین‌المللی کافی نیست و مواضع‌شان قابل تغییر است.» سپس نویسنده این مقاله با اشاره به فعالیت‌های سیاسی ایران افزوده است: «مقامات ایرانی در دوره توجه به نظامی بین‌المللی، سعی می‌کردند در تحرکات و تماس‌هایشان دو هدف اصلی زیر را محقق سازند. ۱- حفظ ماهیت و هدف‌های اساسی جمهوری اسلامی. ۲- تأمین شرایط و جو سیاسی دیپلماتیک نظامی و روحی مناسب برای کسب پیروزی بر عراق. این دو هدف، ارتباط عمیقی با یکدیگر دارند. مسلماً متوقف شدن جنگ با عراق بر اساس نه غالب و نه مغلوب و بدون تحقق پیروزی ایران، به منزله ضربه بزرگی بر جمهوری اسلامی خواهد بود چرا که پیروزی بر عراق در نظر مقامات ایرانی گام نخست در راه اعطای وجهه قانونی به طرح تشکیل جمهوری‌های اسلامی در خاورمیانه می‌باشد و طبعاً انقلاب اسلامی ایران بدون پیروزی بر عراق، منزوی خواهد شد و مشکلات عظیم داخلی روبه‌رو خواهد شد.» (۲۲)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۶/۵/۳۱

- ۱- سند شماره ۹۷۳۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه پانزدهم رمضان - معاونت اطلاعات فرمانده نیروی زمینی سپاه - معاونت اطلاعات، ۱۳۶۶/۵/۳۱.
- ۲- سند شماره ۲۹۰۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای، شماره ۲۳، نیروی زمینی ارتش جمهوری
- اسلامی ایران - معاونت عملیات و اطلاعات، ۱۳۶۶/۶/۱ تا ۱۳۶۶/۶/۷، ص ۳؛ و - سند شماره ۲۹۰۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی شماره ۲۲، نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات، ۱۳۶۶/۵/۲۴، ص ۱.
- ۳- روزنامه رسالت، ۱۳۶۶/۶/۲، ص ۲.

۱۷- روزنامه کیهان، ۱۳۶۶/۶/۱، ص ۲، به نقل از روزنامه مصری "الاهرام".
 18- Sanfrancisco Chronical (22 Aug 1987.)
 ۱۹- مأخذ ۹، ص ۸- لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۵/۳۰.
 ۲۰- مأخذ ۹، صص ۱۵-۱۶، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۵/۳۱.
 ۲۱- مأخذ ۹، صص ۱۲-۱۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۵/۳۱.
 ۲۲- مأخذ ۹، ص ۲۰، خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از نشریه "الخیلج چاپ امارات" ۱۳۶۶/۵/۳۱.
 ۲۳- روزنامه کیهان، ص ۲، به نقل از روزنامه "لوموند".
 ۲۴- مأخذ ۹، ص ۷، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۵/۳۱.
 ۲۵- مأخذ ۹، ص ۴۹، دمشق - به نقل از خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۳۶۶/۵/۳۱.
 ۲۶- مأخذ ۹، ص ۲۱، آنکارا - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۵/۳۱.
 ۲۷- مأخذ ۹، ص ۲۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از روزنامه "ملیت"، ۱۳۶۶/۵/۳۱.
 ۲۸- مأخذ ۹، ص ۴۶، به نقل از رادیو بی.بی.سی، ۱۳۶۶/۵/۳۱.
 ۲۹- مأخذ ۹، ص ۳۵، نیویورک - به نقل از خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۶/۵/۳۱.
 30 - Sanfrancisco Chronicle (23 Aug 1987.)
 ۳۱- مأخذ ۹، ص ۳۸، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۵/۳۱.
 ۳۲- اداره کل مطبوعات و رسانه‌های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۲۵۶، ۱۳۶۶/۵/۳۱، صص ۹-۱۱، به نقل از مجله "المستقبل" چاپ فرانسه

۴- خبرگزاری جمهوری اسلامی، "گزارش‌های ویژه"، نشریه شماره ۱۶۰، ۱۳۶۶/۶/۱۵، ص ۲۶، ایلام - خبرگزاری جمهوری اسلامی ۱۳۶۶/۶/۴.
 ۵- پیشین، ص ۲۵، باختران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۴.
 ۶- سند شماره ۹۷۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر نمایندگی حضرت امام در سپاه ششم امام صادق (ع) - دفتر سیاسی، به دفتر نمایندگی حضرت امام در سپاه مرکز - دفتر سیاسی؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، "گزارش‌های ویژه" نشریه شماره ۱۵۶، ۱۳۶۶/۶/۱۱، ص ۵، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۵/۳۱.
 ۷- روزنامه رسالت، ۱۳۶۶/۶/۱، ص ۲.
 ۸- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۶/۶/۱، ص ۱۸، و - روزنامه رسالت، ۱۳۶۶/۶/۱، ص ۲.
 ۹- خبرگزاری جمهوری اسلامی، "گزارش‌های ویژه"، نشریه شماره ۱۵۶، ۱۳۶۶/۶/۱، ص ۱۴، تهران - به نقل از خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۵/۳۱.
 ۱۰- سند شماره ۹۷۳۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه حمزه (ع) - دفتر نمایندگی حضرت امام - دفتر سیاسی، به ستاد مرکزی - دفتر نمایندگی حضرت امام - دفتر سیاسی، ۱۳۶۶/۵/۳۱.
 ۱۱- مأخذ ۹، ص ۱، ضمیمه، سنج - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۵/۳۱.
 ۱۲- سند شماره ۱۰۲۷۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش از سپاه پانزدهم امام حسن عسکری کردستان، به فرمانده کل سپاه پاسداران، ۱۳۶۶/۶/۲۶.
 ۱۳- پیشین.
 ۱۴- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۶/۶/۱، ص ۳.
 ۱۵- سند شماره ۲۲۶۱۶۵، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۶۶/۶/۱۵.
 ۱۶- مأخذ ۹، ص ۱۷، به نقل از رادیو آمریکا، ۱۳۶۶/۵/۳۱.